

Turizmde Arap baharı

TUĞBA ÖCEK
19/08/2012

Sağladığı döviz girdisiyle ekonominin lokomotifi olan turizm sektörü son yıllarda önemli bir değişim yaşıyor.

Avrupalı, Rus ve ABD'li turist sayısında durağanlık gözlenirken Arap baharıyla sürekli gündemde olan Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden gelen turist sayısı son 10 yılda adeta patlama yaptı. 2001'de 687 bin Arap turiste ev sahipliği yapan Türkiye, geçtiğimiz yıl 4 milyondan fazla Arap turisti ağırladı. Öyle ki bazı ülkelere gelenlerin sayısı 23 kat artış gösterdi. Bu durum turizm sektörünün deniz-güneş-kum olarak adlandırılan yaz mevsimine bağımlılığını da önemli ölçüde azalttı. Arap turistlerin yüzde 70'i artık yaz ayları dışında Türkiye'yi ziyaret ediyor. Bu değişim en çok turizmcileri ve esnafı sevindiriyor.

Otellerden alışveriş merkezlerine (AVM), kuyumculardan çeyizcilere kadar birçok sektör kış mevsiminde de turistten para kazanıyor. Turistik Otelciler, İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği (TUROB) Başkanı Timur Bayındır, "Arap turisti iyi anlamak lazım. Araplar denizi, kumu ve güneşi sevmiyor." diyor. Buna göre iklim, doğa ve akarsuların çok müsait olduğu Karadeniz'in Arap turizm potansiyelini iyi değerlendirmek gerekiyor. Çünkü Türkiye'nin Malezya, Yunanistan ve Avrupa ülkeleri gibi rakipleri bulunuyor. Arap ülkelerinden en çok turist getiren acentelerden Helen Turizm'in sahiplerinden Ali Eşki ise eskiden Arapların Türkiye'yi bir yaz ülkesi olarak bildiklerini ama artık kışın da gelinebilecek bir ülke olduğunu öğrendiklerini aktarıyor. Eşki'ye göre iki aylık mevsime bağlı kalan Arap turizmi artık 8 aya çıktı. Böylece mevsimsellik kalkmaya başladı.

Arap turist sayısı 10 yılda 6 kat arttı

GELEN ARAP TURIST SAYISI

YIL	GELEN ARAP TURIST SAYISI
2001	687 183
2002	841 770
2003	957 968
2004	1 282 666
2005	1 707 501
2006	1 613 339
2007	1 970 178
2008	2 288 168
2009	2 819 034
2010	3 776 225
2011	4 023 653
2012(*)	1 538 518

ilk altı ay

ÜLKE	2001	2011
İRAN	327 146	1 879 304
SURİYE	109 697	974 054
TUNUS	44 961	63 176
CEZAYİR	39 904	84 844
LİBYA	31 473	53 562
ÜRDÜN	26 914	94 914
MISIR	22 396	79 665
LÜBNAN	22 334	137 110
S.ARABİSTAN	20 612	116 711
IRAK	16 378	369 033
FAS	11 788	68 645
KUVEYT	5 325	41 617
B.A.EMİRLİĞİ	3 398	35 579
BAHREYN	2 337	9 712
YEMEN	1 416	8 066
KATAR	609	7 661

Nesreen M. Aljabr, Suudi Arabis-tan'dan gelmiş. Türkiye'yi ikinci kez ziyaret eden Aljabr'e kızı ve kardeşi eşlik ediyor. Aljabr ailesinin Türkiye'ye gelmelerinde de kızlarının Türk dizilerine olan ilgisi etkili olmuş. İstanbul'da her yeri gezen Aljabr'in Türkiye tatili 11 gün sürecek. Saad Abdülaziz Suudi bir mimar. Eşi ve 3 çocuğuyla birlikte tatile gelmiş. Abdülazizlerin Türkiye tercihinde iklimi, kültürü, hem Avrupalı hem de İslamî özelliklere sahip olması, alışverişte fiyatların uygun olması etkili olmuş. 16 gün kalacak olan Abdülaziz ailesi bir dahaki tatillerini de Türkiye'de geçirmek istiyor. Mısırlı Dr. Nivien Rashid, çocuklarının ısrarı üzerine tatil için Türkiye'yi tercih etmiş. Rashid, ilk defa 22 yıl önce işi ile balayını geçirmek için Türkiye'ye gelmiş. Daha önce Avrupa ülkelerine giden Rashid'in çocukları Khadija, Abdulrahman, Mariam and Gehad farklı bir yer ararken akıllarına Türkiye gelmiş. Rashid, "Tabii Türk dizilerinin de etkisi var." diyor. Ona göre Türkiye'ye gelen Arap gençlerinin çoğu Türk dizilerinin etkisiyle geliyor.

Arap ülkelerinden en fazla turist getiren seyahat acentalarından Mercan Turizm Genel Müdürü Cüneyt Mengü 10 senedir her yıl gelen Arapların bulunduğunu söylüyor ve ekliyor: "Arap turist yazın geliyor, hoşuna gidiyor. Ocak ayında yine geliyor." Bununla birlikte Türk dizileri de Arapların kararını etkiliyor. Gümüş, Asi, Kurtlar Vadisi gibi dizileri izleyen Araplar bu dizilerin çekildikleri yerleri görmek için

geliyorlar. Hatta Arapların Kasrı-n Nur olarak bildiği Gümüş dizisinin çekildiği Abut Efendi Yalısı tur güzergâhlarına eklenmiş bile.

'HER GELEN EV FİYATLARINI SORUYOR'

Arap turistlerin Türkiye'ye yönelmesi ülke ekonomisine önemli bir katkı sağlıyor. Avrupalılara göre 3 kat daha fazla alışveriş yapan Araplar birçok sektöre önemli katkı sağlıyor. Bunlardan birisi de emlak. Araplar İstanbul gibi şehirlerden çok etkileniyor ve burada kalmak istiyor. Türkiye'de ev sahibi olmak isteyen Arap turistlerin sayısı bir hayli fazla. Tur rehberleri her gelenin ev fiyatlarını sorduğunu söylüyor. Bunlar arasında Londra gibi şehirlerden ofislerini İstanbul'a taşıyanlar bile bulunuyor. Bununla beraber ev alıp tapu bekleyenler de var. Viaport Hoses&Suites konut projesinin müşterilerinin çoğunu Araplar oluşturuyor. Buradan daire alanlar tapu için sırada bekliyor. Mütakabiliyet yasasında son düzenlemelerin yapılmasının ardından Arap komşuların sayılarının ciddi oranda artması bekleniyor.

Türkiye'ye ilgi fazla olunca Arapça turist rehberleri işlere yetişemiyor. Türkiye'de öğrenim gören Kuzey Afrikalı ve Ortadoğulu öğrenciler ya da güneydoğuda sınır illerindeki Arapça bilenler yoğun dönemlerde sahaya çıkıyor. Bazı kuruluşlar ise Hatay ve Mardin gibi Arapça bilenlerin çok olduğu şehirlerden mevsimlik personel getirerek açığı kapatmaya çalışıyor. İstanbul'daki Viaport AVM gibi çok Arap ziyaretçi alan yerlerde ise dönemsel olarak Arapça bilen rehberler istihdam ediliyor. Çırağan gibi sürekli Arap konukları bulunan yerlerde ise daimi Arapça bilen elemanlar var.

Sağlık için en çok Libyalılar geliyor

Kuzey Afrika ve Ortadoğulu turistler tatil, dinlenme ve alışveriş gibi nedenlerin yanı sıra tedavi olmak için de Türkiye'ye geliyor. TUROB Başkanı Timur Bayındır'a göre tedavi için önceden Avrupa'yı tercih eden Arapların rotayı Türkiye'ye çevirmelerinin sebebi Türk sağlık sektörünün çok gelişmiş olması ve fiyatların çok uygun olması. Bayındır, Türkiye'deki tedavi masraflarının İngiltere'ye oranla yüzde 50 daha ucuz olduğunu belirtiyor. Araplar daha çok saç ektirme ve göz tedavisi için geliyorlar. Bunun yanında kanser tedavisi, zayıflama, estetik ve tüp bebek için gelenler de var. Yeni yeni de sedef hastalığının tedavisi için de Türk doktorlara başvuranlar da bulunuyor. Tedavi için gelen Arap ülkeleri arasında en çok Libya dikkat çekiyor. Libya'dan gelen turist sayısı geçen yılın ilk altı ayına oranla bu sene yüzde 664 arttı. Rekor artışa sahip olan Libya'dan 2011 yılında 12 bin turist gelirken, 2012'de 94 bin kişi geldi. Bu rakamın tamamını tatil ve gezme amaçlı gelen turistler oluşturmuyor. Turizmcilere göre 94 binin yüzde 80'inini tedavi amaçlı gelen hastalar oluşturuyor. Ortadoğu'yu yeniden şekillendiren Arap Baharı çerçevesinde Libya'da uzun süren ayaklanmalar sırasında birçok kişinin yaralanınca sağlık tesisleri yetersiz kalmış, Libya İstanbul Konsolosu Abdelmajed Ali Sadeg, hastaneler yeniden inşa edilene kadar yaralı vatandaşları yurtdışındaki ülkelere gönderdiklerini belirtiyor. Bu hastalar İstanbul başta olmak üzere Ankara, Antalya, İzmir, Kayseri, Adana, Eskişehir ve Bursa gibi illerdeki anlaşma yapılan 300 özel hastaneden birine yerleştiriliyor.

Bacağında iki kurşun bulunan 21 yaşındaki Younes Weli de bu hastalardan. Libya'da 9 buçuk ay yaralı kalan Weli, ülkesinde tedavi olamadığı için 4 ay önce Türkiye'ye gelmiş. İstanbul'da özel bir hastanede ameliyat altına alınan Weli, Sirkeci'de bir otelde kalıyor. Weli tüm masraflarının devlet tarafından karşılandığını ve kendilerine aylık 150 Euro verildiğini aktarıyor. Weli'nin yaralı olan annesi ise Ürdün'de tedavi ediliyor.

Neden Türkiye'yi tercih ediyorlar?

- 11 Eylül'den sonra ABD ve Avrupa'da vize alımında çıkarılan zorluklardan dolayı Arap turistler bu ülkelerden soğudu.
- Arap Baharı kendi aralarındaki gidip gelmeleri sekteye uğrattı. Güvenli tatil isteği Türkiye'yi öne çıkardı.
- Türk dizilerini izleyenler, oyuncularını ve dizilerin çekildikleri mekânları görmek istiyor.
- Her keseye uygun alışveriş merkezleri ve oteller var.
- Avrupa ülkeleri ile aynı standartlarda olan Türk sağlık sektörü daha uygun fiyatlar sunuyor.
- Araplara göre Türkiye hem Avrupalı hem de Müslüman bir kimliğe sahip.
- Türk yemeklerinin helal, temiz ve Arapların damak tadına yakın olması.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da düzenlediği yoğun tanıtım kampanyası ile Araplar Türkiye'yi daha iyi tanıdı.
- Son yıllarda Ortadoğu pazarını keşfeden Türk seyahat acentelerinin düzenlediği fuarlar.

Türkiye'nin en büyük rakibi Malezya

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan yaklaşık 30-40 milyon kişi farklı bir ülkeye tatile gidiyor. Bunların yüzde 15-20 milyonu 'intra turizm' adı altında kendi aralarında dolaşıyor. Bu noktada Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün, Tunus ve Fas gibi bölgesel destinasyonlar öne çıkıyor. Geriye kalan 15-20 milyon kişi de Türkiye, Malezya, Tayland, Yunanistan, İngiltere başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde soluğu alıyor. Mercan Turizm'in Genel Müdürü Cüneyt Mengü'ye göre Malezya bu alanda Türkiye'nin en büyük rakibi. Çünkü Türkiye, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan 4 milyon civarı turist çekerken, Malezya'ya da aşağı yukarı bu oranda talep oluyor. Türkiye'ye uçuş en fazla 4 saat sürerken Malezya'ya 10 saat sürüyor. Mengü; "Bu kadar mesafe farkı varken Malezya bölgedeki tüm ülkelerden turist alıyor." diyor.

50 bin dolarlık alışveriş yapanlar var

Alışveriş merakıyla bilinen Arap turistler Kapalıçarşı başta olmak üzere Merter, Mahmutpaşa, Cevahir AVM, İstinyepark ve Viaport'a uğramadan gitmiyor. Kapalıçarşı Esnafları Derneği Başkanı Dr. Hasan Fırat orta gelirli bir Arap turist için 50 bin dolara yakın altın aldığına şahit olduklarını belirtiyor. Çarşıya Faysal ailesi, Kuveyt Prensi, Abu Dabi Prensi gibi Ortadoğu'nun en zenginleri de geliyor. Ayrıca düğün alışverişi için Türkiye'nin yolunu tutanlar da bulunuyor. Son yıllarda İstanbul'un tarihî mekânları Arap düğünlerinin merkezi oldu. Çırağan gibi lüks mekânlar İran, Lübnan gibi ülke vatandaşlarının düğünlerine ev sahipliği yapıyor. Bu

sayede kuyumcular ve eyizlik eşya satan esnafların işleri artıyor. Altından sonra düğün eşyası, tekstil, bakır ve cam rnleri, Osmanlı el işlemeleri Arapların en rağbet ettiği ürünlerden. Arapların alışveriş merakından dolayı artık Viaport ve Cevahir gibi AVM'ler Sultanahmet ve Topkapı gibi tur gzerghına eklenmiş. Otobüsler alışveriş meraklılarını sabah saatlerinde AVM'lere bırakıyor, akşam da alıyor. Viaport Genel Müdürü Ogün Turanlı, kalabalık gruplar halinde gelen Arapların kuyumcu hariç günlük minimum 200 dolar harcadıklarına ve 10 kişilik bir aile için bu rakamın 2 bin dolara çıktığına değiniyor.

Tesis az, Karadeniz'de motelde kalıyorlar

Körfez lkelerinde sıcaklık fazla olduğu için Araplar serin ve doğa ile i içe yerleri tercih ediyor. Özellikle yaylalar gibi serin, yüksek ve rzgrlı yerlere gitmek istiyorlar. Eskiden en fazla İstanbul, Antalya ve Bursa'ya gelen Arap turistler artık Karadeniz'i tercih ediyor ancak bölgede otel sıkıntısı yaşanıyor. Valley Of Tourism Genel Müdürü Lokman olpantekin, özellikle Trabzon'da otel sıkıntısı yaşadıklarını belirtiyor. olpantekin "Burada turistleri motellerde ya da bungalov evlerde yatırmak zorunda kalıyoruz. Yeni tesislerin yapılması gerekli." diyor. Turizmciler tesis yapımı ve tanıtım sayesinde Ayder Yaylası gibi yemyeşil meknlara Arap dünyasından ciddi turist akışının olacağını belirtiyorlar. Arap dünyasına yönelik özellikle kış turizmi, kaplıcalar ile Ege ve Kapadokya bölgelerinin daha çok tanıtımının yapılması isteniyor.